

svetlega vladarja (1020—1830). Knjiga sama je razdeljena v tri glavne dele. V prvem (str. 7—98) opisuje pisatelj mladostno dobo našega cesarja do l. 1859., zlasti burno leto 1848. in začetek vladarstva, hude boje in vstaje na Ogorskem in na Laškem in tudi zunanjo politiko. Vmes nas seznanja s pravicami in zahtevami Slovencev in z junaškimi čini slovenskih sinov v bojnem času.

V drugem delu (str. 99—162) nam predočuje vnani in notranji preobrat, preroditev Avstrije, in v tretjem delu (str. 163—207), ki obsega dobo od l. 1874. do l. 1898., riše politično bojevanje med različnimi narodi za prvaštvo, narodno življenje, šolstvo, obrt in promet, vesele in žalostne pojave v vladarski hiši.

Zraven cesarjevega življenja opisuje pisatelj kratko in jedrnat razvoj avstrijsko-ogerske države v zadnjih petdesetih letih, pripoveduje, kako se je godilo z ustavo, opisuje gmotni napredek oziraje se na obrt, promet, kmetijstvo, šolstvo itd. Ker se povsod tudi posebej ozira na slovenske dežele, podaje nam skoro natančno kulturno in zgodovinsko sliko slovenskega naroda zadnjega polstoletja. V celi knjigi pa veje gorka ljubezen do lastnega naroda in do gospodujoče vladarske hiše.

„Naš cesar“ je pisan temeljito ter priča, da je pisatelj veščak-zgodovinar. Mojstersko je porabil tvarino ter jo spravil v pripravno celoto. Nekateri oddelki so tudi prav mično pisani, kakor n. pr. nekateri čini otroških let, njegov vladarski nastop i. dr. Jezik je v obče čist in lep. *O H. Šalamun.*

Poljedelstvo. Slovenskim gospodarjem v pouk spisal V. Rohrmann, strok. učitelj na deželni kmetijski šoli na Grmu. Izdala „Družba sv. Mohorja v Celovcu“. II. snopič. (Str. 145—292.) S tem snopičem je podal gospod pisatelj prekorično knjigo v roke našemu oratarju. Povsod se je oziral na okoliščine in potrebe slovenskih poljedelcev. Zraven pa se je modro ogibal, da ni zašel v predolga razmotrivanja in suhoparno teorijo. Dejanske razmere narekale so mu besede. Zato pa je tudi jezik lahak in tvarina tako izvrstno, zanimivo opisana, da človek z neko lahkoto in veseljem sledi poučevanju. (Stvarno ocenjanje te knjige spada v strokovni kmetijski list.) Tu le želimo, da bi naši gospodarji knjigo marljivo prebirali in dobre nauke dejansko uporabljali. *I. B.*

Koledar družbe sv. Mohorja za navadno leto 1899. (Str. 144 + 64.) — Koledar je Mohorjanom najbolj priljubljena knjiga. V njem dobé vse — nudi jim pratiko, naznanja sejme, jih zabava in uči. Te dari je prinesel tudi letošnji koledar. Prvi del ima navadne stvari, samo da je letos pridejanih še nekaj poučnih in zabavnih drobtinic. Drugi del pa je zabavno-poučen. Podaje nam tri kratke povesti — in prav je, da so kratke —, več poučnih spisov, in lepo število pesmic. Prvo povest „V Ameriko“ je spisal Premec. Snov ni baš izvorna. Povest naj bi ljudstvo svarila pred nepremišljenim izselje-

vanjem. Vidi se, da pisatelj preveč motri tendencijo, pri tem pa premalo pazi na psihološko zvezo postranskih dogodkov; n. pr. slovo je grozno burno, a takoj po slovesu jamejo ženskim lezti glave nizdoli na prsi: je-li to verjetno? Nekateri stavki so preveč razkosani in predolgi; prim. prvi stavek! — Neprijetno se glasi ta-le stavek: „Parnik, s katerim so se imeli odpeljati, je imeli odriniti!“ — Posebno nas je razveselila poučna dogodba „Kako je Svederc zadrugo osnoval.“ Spisal jo je P. Bohinjec prav v narodnem duhu. Kako izvrstno je pogodil govoricu kmetov! Dogodba je res poučna! Kaj se pravi n. pr. „v štiro hoditi“, marsikdo ne bo vedel. — Slika „Dvojna dedščina“, spisal Ivo Trošt, bo sicer radi burnosti imela efekt, a dejanje je nekoliko prisiljeno. Fant, ki je doslužil vojake ali dovršil kmetijsko šolo, ne govori tako kakor Zoranova sinova! „Bolniku so se prsa dvigala kakor volu“, in „prhal je, kakor nadušljiv konj“ (24) — je prekrepko. — Sem tudi lahko uvrstimo „Živalske pogovore“ — prav primeren spisek!

Poučni spisi, ki so namenjeni neukim bralcem, naj bi bili kolikor moči lahko umevni. Spis „Grob papeža Pija IX.“ je za prosto ljudstvo pretežak, za olikanejšje čitatelje pa izvrsten. — Mičen, a v uvodu preveč raztegnjen je spis „Naš cesar vrh Javornika“. — Ganljiv je životopis „Dr. Alojzij Matija Zorn“; srce se nam zgane, ko beremo o „vzvišenem gospodu — velikem siromaku.“ — Tudi črtice iz življenja štirih novih slovenskih škofov so nam po godu. Zlasti nam je družba ustregla z lepimi slikami. — Potopisna črtica „V Djakovo“ je zanimiva, vendar pa gospod pisatelj J. Barle rabi preveč hrvaških besed: n. pr. osim, naličiti (podoben biti), prigozarjati (grajati), dosaden, prednjača i. dr. — Misijska poročila ljudstvo rado bere, zato nam prav ugaja, da prinaša Koledar mnogo takih podatkov. — Poučen je spis „Streljanje proti toči“, preučeno pa „Vremensko prerokovanje“. Zato pa „Kmetijski vremenski prerok“ skrbi za nešolane kmete. — V sestavku „Cerkev sv. Uršule na Plešivcu“ je preobširen opis razgleda, česar si prostaki itak ne bodo mogli domišljati. — Tudi pesnice, ki se vrsté med večjimi spisi, so dobre, ker jasno izražajo lepe misli. Posebno lepo je ubral gosp. M. Opeka „Svetemu Očetu Leonu XIII.“, in gosp. Medved nam je v svojem „Resju in bilju“ povedal marsikako veselo in bridko resnico. — O jeziku bi splošno še to-le pripomnili: Tujk in preomejenih provincijalizmov ljudstvo ne ume; zato nam ne ugaja n. pr. terasa, peron, špekulacija, diploma, Bogorodica, mandarin, vuzem i. dr. — V pisavi bi želeli več pozornosti, n. pr.: pred vratmi (bolje: vrati), angelj (b. angel), skupaj zbrati (samo: zbrati), nauđušenje (nauđušenje), nobeden (samostojno: nihče), Ledóchowskija (Ledóchowskega), po plečah (plečih). A to so malenkosti. Slovenci-Mohorjani, le zabavajte se, le učite se iz Koledarja, ki tako skrbi za vašo prosveto. *A. S.*